

Cauza C-215/20**Rezumatul cererii de decizie preliminară întocmit în temeiul articolului 98 alineatul (1) din Regulamentul de procedură al Curții de Justiție****Data depunerii:**

19 mai 2020

Instanța de trimitere:

Verwaltungsgericht Wiesbaden (Tribunalul Administrativ din Wiesbaden, Germania)

Data deciziei de trimitere:

13 mai 2020

Reclamant:

JV

Pârâtă:

Bundesrepublik Deutschland (Republica Federală Germania)

Obiectul procedurii principale

Admisibilitatea transferului de date din registrul cu numele pasagerilor

Obiectul și temeiul trimiterii preliminare

Interpretarea dreptului Uniunii, articolul 267 TFUE

Întrebările preliminare

1. Directiva (UE) 2016/681 a Parlamentului European și a Consiliului din 27 aprilie 2016 privind [utilizarea datelor din registrul cu numele pasagerilor (PNR) pentru] prevenirea, depistarea, investigarea și urmărirea penală a infracțiunilor de terorism și a infracțiunilor grave (JO 2016, L 119, p. 132, denumită în continuare „Directiva PNR”), în temeiul căreia transportorii aerieni transferă unități de informații despre pasageri (UIP) instituite în statele membre numeroase date referitoare la ansamblul pasagerilor aerieni,

fără nicio excepție, iar, în cadrul acestor unități, datele sunt utilizate fără un motiv în vederea comparării automate cu baze de date și cu criterii prestabilite și sunt păstrate ulterior timp de cinci ani, este compatibilă cu Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene, în special cu articolele 7, 8 și 52 din aceasta, ținând seama de obiectivul urmărit de Directiva PNR și de cerințele de precizie și de proporționalitate?

2. În particular:

- a) Articolul 3 punctul 9 din Directiva [PNR] coroborat cu anexa II la Directiva PNR, în măsura în care prevede că noțiunea de „infracțiuni grave” în sensul Directivei PNR desemnează infracțiunile enumerate în anexa II la Directiva PNR care sunt pasibile de pedepse cu închisoarea sau cu o măsură privativă de libertate pe o perioadă maximă de cel puțin trei ani în temeiul dreptului intern al unui stat membru, este compatibil cu articolele 7 și 8 din Carta drepturilor fundamentale din punctul de vedere al preciziei suficiente și al cerinței de proporționalitate?
- b) Datele din registrul cu numele pasagerilor care urmează a fi transferate (denumite în continuare „datele din PNR”), în măsura în care impun transferul numelor [articolul 8 alineatul (1) prima teză coroborat cu punctul 4 din anexa I la Directiva PNR], al informațiilor din profilul „client fidel” [articolul 8 alineatul (1) prima teză coroborat cu punctul 8 din anexa I la Directiva PNR] și al mențiunilor cu caracter general înscrise în spațiul rezervat unui text liber [articolul 8 alineatul (1) prima teză coroborat cu punctul 12 din anexa I la Directiva PNR] sunt definite suficient de precis pentru a justifica o atingere adusă articolelor 7 și 8 din Carta drepturilor fundamentale?
- c) Este compatibil cu articolele 7 și 8 din Carta drepturilor fundamentale, precum și cu obiectivele Directivei PNR, ca, în afară de datele pasagerilor aerieni, să fie de asemenea înregistrate datele unor terți, precum agenția/agentul de turism (punctul 9 din anexa I la Directiva PNR), însoțitorii minorilor (punctul 12 din anexa I la Directiva PNR) și persoanele care călătoresc împreună cu pasagerul (punctul 17 din anexa I la Directiva PNR)?
- d) Directiva PNR este compatibilă cu articolele 7, 8 și 24 din Carta drepturilor fundamentale, în măsura în care, în temeiul directivei, datele din PNR ale pasagerilor aerieni minori fac obiectul transferului, prelucrării și stocării?
- e) Articolul 8 alineatul (2) din Directiva PNR coroborat cu punctul 18 din anexa I la această directivă, potrivit căruia transportatorii aerieni transferă către UIP a statelor membre datele API, în măsura în care sunt identice cu datele din PNR, este compatibil cu articolele 8 și 52 din Carta drepturilor fundamentale, ținând seama de principiul reducerii la minimum a datelor,?

- f) Ca temei juridic pentru stabilirea criteriilor care permit compararea datelor (așa-numitele modele), articolul 6 alineatul (4) din Directiva PNR constituie un temei legitim suficient, prevăzut de lege, în sensul articolului 8 alineatul (2) și al articolului 52 din Carta drepturilor fundamentale, precum și al articolului 16 alineatul (2) TFUE?
- g) În cazul în care datele transferate către UIP a statelor membre sunt păstrate pentru o perioadă de cinci ani, articolul 12 din Directiva PNR mai limitează atingerile aduse articolului 7 și articolului 8 din Carta drepturilor fundamentale la ceea ce este strict necesar?
- h) Depersonalizarea prevăzută la articolul 12 alineatul (2) din Directiva PNR conduce la o reducere a datelor cu caracter personal la ceea ce este necesar în temeiul articolelor 8 și 52 din Carta drepturilor fundamentale, în cazul în care aceasta constituie doar o pseudonimizare reversibilă în orice moment?
- i) Articolele 7, 8 și 47 din Carta drepturilor fundamentale trebuie interpretate în sensul că impun ca pasagerii ale căror date sunt re-personalizate în cadrul prelucrării datelor din PNR să fie informați cu privire la acest aspect [articolul 12 alineatul (3) din Directiva PNR] și să fie deschisă astfel posibilitatea unui control jurisdicțional?
3. Articolul 11 din Directiva PNR, în măsura în care permite transferul de date din PNR către țări terțe care nu dispun de un nivel adecvat de protecție a datelor, este compatibil cu articolele 7 și 8 din Carta drepturilor fundamentale?
4. Articolul 6 alineatul (4) a patra teză din Directiva PNR oferă suficientă protecție împotriva prelucrării unor categorii speciale de date cu caracter personal în sensul articolului 9 din Regulamentul (UE) 2016/679 al Parlamentului European și al Consiliului din 27 aprilie 2016 privind protecția persoanelor fizice în ceea ce privește prelucrarea datelor cu caracter personal și privind libera circulație a acestor date și de abrogare a Directivei 95/46/CE (JO 2016, L 119, p. 1, denumit în continuare „Regulamentul general privind protecția datelor”) și al articolului 10 din Directiva (UE) 2016/680 a Parlamentului European și a Consiliului din 27 aprilie 2016 privind protecția persoanelor fizice referitor la prelucrarea datelor cu caracter personal de către autoritățile competente în scopul prevenirii, depistării, investigării sau urmăririi penale a infracțiunilor sau al executării pedepselor și privind libera circulație a acestor date și de abrogare a Deciziei-cadru 2008/977/JAI a Consiliului (JO 2016, L 119, p. 89, denumită în continuare „Directiva (UE) 2016/680”) în cazul în care, în spațiul rezervat unor „mențiuni cu caracter general” (punctul 12 din anexa I la Directiva PNR) sunt transferate, de exemplu, preferințe culinare, care permit să se deducă concluzii cu privire la astfel de categorii speciale de date cu caracter personal?

5. Este compatibil cu articolul 13 din Regulamentul general privind protecția datelor faptul că pasagerii aerieni sunt informați de transportatorii aerieni pe site-ul lor internet doar cu privire la legea națională de transpunere (în speță, Legea privind prelucrarea datelor pasagerilor aerieni în vederea transpunerii Directivei (UE) 2016/681 din 6 iunie 2017, BGBl. I, p. 1484 (Fluggastdatengesetz, denumită în continuare „FlugDaG”)?

Dispozițiile de drept al Uniunii invocate

Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene (denumită în continuare „carta”) – articolele 7, 8, 24, 47 și 52

Articolul 16 TFUE

Directiva (UE) 2016/681 a Parlamentului European și a Consiliului din 27 aprilie 2016 privind utilizarea datelor din registrul cu numele pasagerilor (PNR) pentru prevenirea, depistarea, investigarea și urmărirea penală a infracțiunilor de terorism și a infracțiunilor grave (JO 2016, L 119, p. 132)

Directiva (UE) 2016/680 a Parlamentului European și a Consiliului din 27 aprilie 2016 privind protecția persoanelor fizice referitor la prelucrarea datelor cu caracter personal de către autoritățile competente în scopul prevenirii, depistării, investigării sau urmării penale a infracțiunilor sau al executării pedepselor și privind libera circulație a acestor date și de abrogare a Deciziei-cadru 2008/977/JAI a Consiliului (JO 2016, L 119, p. 89).

Regulamentul (UE) 2016/679 al Parlamentului European și al Consiliului din 27 aprilie 2016 privind protecția persoanelor fizice în ceea ce privește prelucrarea datelor cu caracter personal și privind libera circulație a acestor date și de abrogare a Directivei 95/46/CE (Regulamentul general privind protecția datelor) (JO 2016, L 119, p. 1).

Directiva 95/46/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 24 octombrie 1995 privind protecția persoanelor fizice în ceea ce privește prelucrarea datelor cu caracter personal și libera circulație a acestor date (JO 1995, L 283, p. 31, [Ediție specială, 13/vol. 17, p. 10]).

Dispozițiile naționale invocate

Gesetz über die Verarbeitung von Fluggastdaten zur Umsetzung der Richtlinie (EU) 2016/681 (Legea privind prelucrarea datelor pasagerilor aerieni), care transpune Directiva (UE) 2016/681 (denumită în continuare „FlugDaG”).

Prezentare succintă a situației de fapt și a procedurii

- 1 La 10 iunie 2017, a intrat în vigoare FlugDaG, care transpune în dreptul german Directiva 2016/681. Această directivă reglementează transferul datelor din PNR în cazul zborurilor din statele membre ale Uniunii Europene către state terțe și din state terțe către state membre ale Uniunii, precum și prelucrarea acestor date.
- 2 Potrivit articolul 1 alineatul (2) din Directiva 2016/681, aceasta are ca obiect prevenirea, depistarea, investigarea și urmărirea penală a infracțiunilor de terorism și a infracțiunilor grave. Articolul 4 din această directivă obligă statele membre să instituie așa-numite unități de informații despre pasageri (UIP), responsabile de colectarea datelor din PNR de la transportatorii aerieni, de stocarea, prelucrarea și transferul acestor date către autoritățile competente, precum și pentru însuși schimbul datelor din PNR, precum și pentru rezultatele prelucrării acestora. În conformitate cu articolul 8 din Directiva 2016/681 coroborat cu anexa I la aceasta, statele membre sunt obligate să impună tuturor transportatorilor aerieni transferul anumitor date din PNR către baza de date a UIP a statului membru pe teritoriul căruia va sosi sau de pe teritoriul căruia va pleca zborul. În conformitate cu articolul 8 din Directiva 2016/681, statele membre pot să își solicite și să își transfere datele din PNR. În condițiile prevăzute la articolul 11 din directiva menționată, este de asemenea posibil un transfer de date către state terțe. Conform articolului 12 alineatul (2) din Directiva 2016/681, datele pasagerilor aerieni care trebuie păstrate pentru o perioadă de cinci ani trebuie să fie „depersonalizate” la expirarea unei perioade de șase luni, ceea ce presupune mascarea elementelor de date care ar putea servi la identificarea directă a pasagerului. Totuși, o dezvăluire a acestor elemente de date este posibilă în condițiile prevăzute la articolul 12 alineatul (3) din Directiva 2016/681. Articolul 6 din directiva menționată reglementează prelucrarea datelor, care trebuie efectuată în special prin compararea automatizată a acestor date cu bazele de date și cu criteriile prestabilite (denumite „modele” în FlugDaG).
- 3 Reclamantul a zburat cu transportatorul aerian Lufthansa la 28 aprilie 2019 de la Frankfurt am Main (Germania) la Bogota (Columbia), iar la 7 mai 2019 a revenit la Frankfurt am Main de la Rio de Janeiro (Brazilia). În legătură cu aceste zboruri, el solicită obligarea pârâtei la ștergerea datelor sale.

Prezentare succintă a motivării trimiterii preliminare

- 4 Soluționarea litigiului principal depinde de aspectul dacă Directiva 2016/681 este, în tot sau în parte, contrară cartei. În acest caz, FlugDaG, ca lege de transpunere, nu ar fi aplicabilă, astfel încât prelucrarea datelor în litigiu ar fi ilicită și ar exista un drept al reclamantului la ștergerea datelor.

Cu privire la prima întrebare: Directiva 2016/681 este, în ansamblul său, compatibilă cu cartă?

- 5 Diferitele prelucrări ale datelor din PNR prevăzute de Directiva 2016/681 și de FlugDaG afectează domeniul de protecție al dreptului fundamental la respectarea vieții private garantat la articolul 7 din cartă. Astfel, acest drept include orice informații care privesc o persoană determinată sau determinabilă (a se vedea Hotărârea din 9 noiembrie 2010, Volker und Markus Schecke și Eifert, C-92/09 și C-93/09, EU:C:2010:662, punctul 52), așadar și informațiile menționate în anexa I la Directiva 2016/681 referitoare la persoanele vizate de prelucrare datelor din PNR. În plus, prelucrarea datelor PNR prevăzută de Directiva 2016/681 intră sub incidența articolului 8 din cartă, întrucât reprezintă prelucrarea unor date cu caracter personal în sensul acestui articol și trebuie, prin urmare, să îndeplinească în mod necesar cerințele de protecție a datelor prevăzute la acest articol (a se vedea în acest sens Avizul 1/15 din 26 iulie 2017, EU:C:2017:592, punctul 123).
- 6 Potrivit jurisprudenței Curții de Justiție, comunicarea de date cu caracter personal unui terț, precum o autoritate publică, constituie o ingerință în dreptul fundamental consacrat la articolul 7 din cartă, indiferent de utilizarea ulterioară a informațiilor comunicate. Aceeași situație se regăsește în privința păstrării datelor cu caracter personal, precum și a accesului la respectivele date în vederea utilizării lor de către autoritățile publice. În această privință, este irelevant dacă informațiile vizate referitoare la viața privată prezintă sau nu un caracter sensibil sau dacă persoanele vizate au suferit sau nu eventuale inconveniente ca urmare a acestei ingerințe (a se vedea în acest sens Avizul 1/15 din 26 iulie 2017, EU:C:2017:592, punctul 124). Această observație este de asemenea valabilă în ceea ce privește dreptul garantat de articolul 8 din cartă în măsura în care are loc o prelucrare a datelor cu caracter personal (a se vedea în acest sens Avizul 1/15 din 26 iulie 2017, EU:C:2017:592, punctul 126).
- 7 Desigur, drepturile consacrate la articolele 7 și 8 din cartă nu sunt prerogative absolute, ci trebuie să fie luate în considerare în raport cu funcția lor în societate (a se vedea Avizul 1/15 din 26 iulie 2017, EU:C:2017:592, punctul 136). O limitare a acestor drepturi este susceptibilă să realizeze obiective de interes general, printre care se numără combaterea infracțiunilor de terorism și a infracțiunilor grave (a se vedea Avizul 1/15 din 26 iulie 2017, EU:C:2017:592, punctul 149). Cu toate acestea, atingerile aduse drepturilor fundamentale trebuie să fie adecvate și necesare pentru realizarea acestor obiective și să nu se dovedească, *stricto sensu*, disproporționate. În plus, conform articolului 52 alineatul (1) din cartă, orice restrângere a exercițiului drepturilor și libertăților fundamentale ale Uniunii trebuie să fie prevăzută de lege și să respecte substanța acestor drepturi. Prin respectarea principiului proporționalității, pot fi impuse restrângeri numai în cazul în care acestea sunt necesare și numai dacă răspund efectiv obiectivelor de interes general recunoscute de Uniune sau necesității protejării drepturilor și libertăților celorlalți (a se vedea Avizul 1/15 din 26 iulie 2017, EU:C:2017:592, punctul 138).

- 8 Potrivit unei jurisprudențe constante a Curții, principiul proporționalității impune ca actele instituțiilor Uniunii să fie de natură să realizeze obiectivele legitime urmărite de reglementarea în cauză și să nu depășească limitele a ceea ce este adecvat și necesar pentru realizarea acestor obiective (Hotărârea din 8 aprilie 2014, Digital Rights Ireland și alții, C-293/12 și C-594/12, EU:C:2014:238, punctul 46). În ceea ce privește dreptul fundamental la respectarea vieții private, este necesar, potrivit jurisprudenței Curții, să se impună ca derogările de la protecția datelor cu caracter personal și limitările acesteia să fie efectuate în limitele strictului necesar (Hotărârea din 8 aprilie 2014, Digital Rights Ireland și alții, C-293/12 și C-594/12, EU:C:2014:238, punctul 52).
- 9 Pentru a îndeplini această cerință, reglementarea care conține ingerința trebuie să prevadă norme clare și precise care să reglementeze conținutul și aplicarea măsurii în cauză și să impună cerințe minime. Persoanele ale căror date au fost transferate trebuie să dispună de garanții suficiente care să permită protejarea în mod eficient a datelor lor cu caracter personal împotriva riscurilor de abuz. Reglementarea în discuție trebuie în special să indice în ce împrejurări și în ce condiții o măsură care prevede prelucrarea unor asemenea date poate fi luată, garantând în acest mod că o ingerință este limitată la strictul necesar. Necesitatea de a dispune de astfel de garanții este cu atât mai importantă atunci când datele cu caracter personal sunt supuse unei prelucrări automatizate. Această observație este în special valabilă în ceea ce privește protecția categoriei speciale a datelor cu caracter personal sensibile (Hotărârea din 8 aprilie 2014, Digital Rights Ireland și alții, C-293/12 și C-594/12, EU:C:2014:238, punctele 54 și 55).
- 10 Există îndoieli serioase cu privire la aspectul dacă Directiva 2016/681 îndeplinește pe deplin toate aceste cerințe.
- 11 Potrivit dispozițiilor Directivei 2016/681, transportatorii aerieni sunt obligați să transmită, pentru fiecare zbor individual, datele PNR ale tuturor pasagerilor aerieni, fără excepție, către UIP din statele membre, unde aceste date sunt prelucrate în mod automat și stocate pe termen lung. Nu este necesar să existe un anumit indiciu, cum ar fi, de exemplu, elemente concrete care să indice existența unei legături cu terorismul internațional sau cu criminalitatea organizată. Acest lucru conduce la prelucrarea și stocarea unui număr extrem de mare de date într-o perioadă scurtă. Astfel, „păstrarea datelor” pasagerilor aerieni privește în mod evident drepturile fundamentale ale unei părți foarte largi din întreaga populație europeană.
- 12 Datele care trebuie transferate, specificate la articolul 8 alineatul (1) prima teză din Directiva 2016/681 coroborat cu anexa I la aceasta, sunt foarte detaliate și includ, pe lângă numele și adresa pasagerilor, precum și itinerariul complet de călătorie, informații referitoare la bagajele acestora, la pasagerii care călătoresc împreună, înregistrați în PNR, toate tipurile de informații referitoare la plată, precum și „mențiuni cu caracter general” neprecizate. Toate aceste date permit să se deducă concluzii foarte precise cu privire la viața privată și de afaceri a persoanelor vizate. Astfel, din acestea rezultă cine este persoana care a întreprins

călătoria, data la care a avut loc călătoria, cine sunt persoanele care au însoțit-o pe parcursul călătoriei și destinația acesteia, mijlocul de plată utilizat în acest scop, precum și datele de contact indicate și dacă persoana în cauză a călătorit cu bagaje ușoare sau grele. Prin intermediul spațiului rezervat înscrierii, sub forma unui text liber, a „mențiunilor cu caracter general”, al căror conținut este complet neclar (a se vedea în cele ce urmează), mai pot fi obținute și alte date.

- 13 Instanța de trimitere consideră că prelucrarea și păstrarea datelor din PNR sunt comparabile cu păstrarea datelor în domeniul telecomunicațiilor. Referitor la aceasta din urmă, Curtea a precizat că reprezenta o ingerință de o mare amploare și de o gravitate deosebită în articolele 7 și 8 din cartă. Astfel, stocarea masivă și aleatorie a unui număr mare de date, care permite să se deducă concluzii cu privire la viața privată și de afaceri a persoanelor vizate, poate genera în ceea ce le privește un sentiment de supraveghere constantă (Hotărârea din 8 aprilie 2014, Digital Rights Ireland și alții, C-293/12 și C-594/12, EU:C:2014:238, punctul 37).
- 14 În prima sa hotărâre privind păstrarea datelor, Curtea de Justiție a considerat-o ca fiind contrară drepturilor fundamentale în special pentru motivul că trebuie păstrate și date provenite de la persoane în privința cărora nu există niciun indiciu de natură să sugereze că comportamentul lor poate avea o legătură, chiar indirectă sau îndepărtată, cu infracțiuni grave (Hotărârea din 8 aprilie 2014, Digital Rights Ireland și alții, C-293/12 și C-594/12, EU:C:2014:238, punctul 58). Aceasta este și situația prelucrării și păstrării datelor din PNR, ceea ce demonstrează că reglementările Directivei 2016/681 depășesc limitele a ceea ce este necesar pentru atingerea obiectivelor urmărite de această directivă, fiind, prin urmare, disproporționate în sensul jurisprudenței Curții de Justiție. La aceasta se adaugă faptul că datele din PNR, spre deosebire de datele de trafic de telecomunicații, nu numai că sunt păstrate fără un motiv, dar sunt de asemenea în continuare prelucrate, cu alte cuvinte sunt comparate în mod automat cu baze de date și cu așa-numite „modele”.

Cu privire la a doua întrebare litera a): noțiunea de „infracțiuni grave”

- 15 Se ridică de asemenea problema preciziei și proporționalității colectării și prelucrării datelor din PNR în raport cu infracțiunile pe care acest demers urmărește să le combată. Obiectivul declarat al Directivei 2016/681 este prevenirea, depistarea, investigarea și urmărirea penală a infracțiunilor de terorism și a infracțiunilor grave. Articolul 3 punctul 9 din directivă definește „infracțiunile grave” ca fiind infracțiunile enumerate în anexa II, care sunt pasibile de pedepse cu închisoarea sau cu o măsură privativă de libertate pe o perioadă maximă de cel puțin trei ani în temeiul dreptului intern al unui stat membru. Anexa II la Directiva 2016/681 conține o listă de 26 de infracțiuni menționate la articolul 3 punctul 9. Printre acestea se numără, de exemplu, corupția (punctul 6), fraudă (punctul 7), infracțiunile informatice și criminalitatea cibernetică (punctul 9), precum și infracțiunile împotriva mediului (punctul 10).

- 16 Mai întâi, este pusă în discuție precizia acestor reglementări. Astfel, de exemplu, dreptul penal german nu cunoaște o infracțiune de „corupție”, ci acesta este un termen generic care desemnează un număr mare de infracțiuni. Situația este aceeași în ceea ce privește noțiunile de „fraudă”, „infracțiuni informatice” și „infracțiuni împotriva mediului”.
- 17 Aceasta și trimiterea făcută, la articolul 3 punctul 9 din Directiva 2016/681, la pedepsele aplicabile acestor infracțiuni în fiecare stat membru face ca datele din PNR să fie utilizate în mod diferit în diferite state membre ale Uniunii. Astfel, fiecare stat membru este liber ca, având în vedere pedeapsa prevăzută în Codul penal național pentru o anumită infracțiune, să califice sau nu acea infracțiune drept o „infracțiune gravă” în sensul directivei.
- 18 Ridică de asemenea îndoieli în privința caracterului adecvat al reglementării pragul minim al pedepsei stabilit la articolul 3 punctul 9 din Directiva 2016/681, închisoarea pe o perioadă maximă de trei ani. În temeiul dreptului penal german, acest criteriu este îndeplinit de un număr enorm de infracțiuni, a căror calificare drept „infracțiuni grave” pare foarte contestabilă. Astfel, conform articolului 263 din Codul penal german (Strafgesetzbuch, denumit în continuare „StGB”), limita pedepselor pentru o fraudă obișnuită este deja stabilită la cinci ani de închisoare. Situația este aceeași, de exemplu, în cazul tănuirii de bunuri furate (articolul 259 din StGB), a fraudei informatice (articolul 263 din StGB) sau a abuzului de încredere (articolul 266 din StGB). Toate aceste infracțiuni pot fi subsumate infracțiunilor enumerate în anexa II la Directiva 2016/681 (în special „infracțiunilor de fraudă” menționate la punctul 6). Cu toate acestea, astfel de infracțiuni țin de „delincvența cotidiană”, sunt des întâlnite, inclusiv în cazuri minore. În astfel de cazuri însă, includerea lor în domeniul de aplicare al Directivei 2016/681 nu are nicio legătură cu prevenirea și urmărirea penală a infracțiunilor grave.

Cu privire la a doua întrebare litera (b): precizia datelor din PNR

- 19 Având în vedere faptul că Curtea de Justiție impune norme clare și precise în ceea ce privește conținutul și aplicarea măsurilor în cauză (a se vedea în acest sens Avizul 1/15 din 26 iulie 2017, EU:C:2017:592, punctul 141), anexa I la Directiva 2016/681 nu stabilește în mod suficient de precis unele dintre datele PNR care trebuie transferate de transportatorii aerieni către UIP a statelor membre.
- 20 Nu este clar ce trebuie să se înțeleagă prin „numele” care trebuie transmis (punctul 4 din anexa I la Directiva 2016/681). Acest lucru este vizibil, în transpunerea germană, la articolul 2 punctele 1 și 9 din FlugDaG, potrivit cărora trebuie comunicate numele de familie, numele la naștere și un eventual titlu de doctor, precum și alte mențiuni referitoare la nume. În limbajul curent, problema numelui nu include în mod obișnuit și menționarea numelui la naștere. Astfel, nu este clar dacă acesta face parte din „numele” menționate la punctul 4 din anexa I la Directiva 2016/681. Este de asemenea discutabil aspectul dacă un titlu academic trebuie considerat un element al numelui în sensul directivei.

- 21 Pe de altă parte, o lipsă de precizie a reglementării există și în ceea ce privește transferul și prelucrarea datelor referitoare la profilul „client fidel” (punctul 8 din anexa I la Directiva 2016/681). În special este neclar dacă astfel de informații privesc simpla participare la programe de prime de fidelizare adresate clienților fideli sau și informații concrete privind zborurile și rezervările persoanei care participă la un astfel de program.
- 22 Formularea „mențiuni cu caracter general, inclusiv” de la punctul 12 din anexa I la Directiva 2016/681 este una foarte largă și nu este inteligibilă. Astfel cum reiese din termenul „inclusiv”, enumerarea este doar una exemplificativă, iar nu una exhaustivă. În plus, prin completarea acestui spațiu rezervat înscrierii unui text liber, ar putea fi de asemenea comunicate informații care nu au nicio legătură cu finalitatea transferului datelor din PNR (a se vedea de asemenea Avizul 1/15 din 26 iulie 2017, EU:C:2017:592, punctul 160). Această formulare ar putea permite de asemenea, în special transferul informațiilor pe care Directiva 2016/681 nu urmărește să le autorizeze, și anume date sensibile care, potrivit considerentului (15) al Directivei 2016/681, nu trebuie colectate (a se vedea de asemenea, în această privință, a patra întrebare).

Cu privire la a doua întrebare litera (c): terții vizați

- 23 Conform articolul 1 alineatul (1) din Directiva 2016/681, aceasta are ca obiect reglementarea transferului de către transportatorii aerieni al datelor din PNR ale pasagerilor zborurilor extra-UE și prelucrarea acestor date de către statele membre. Conform articolului 3 punctul 4 din această directivă, „pasager” înseamnă orice persoană, inclusiv persoanele aflate în transfer sau în tranzit și excluzând membrii echipajului, transportată sau care urmează să fie transportată într-o aeronavă cu consimțământul transportatorului aerian, acest consimțământ fiind exprimat prin înregistrarea persoanei respective pe lista pasagerilor. Cu toate acestea, anexa I la Directiva 2016/681 enumeră mai multe date care trebuie transferate și care nu privesc „pasagerii” astfel definiți. În această privință, normele directivei sunt contradictorii.
- 24 Astfel, articolul 3 punctul 4 din Directiva 2016/681 se opune ca punctul 9 din anexa I la această directivă să prevadă colectarea, în cadrul prelucrării datelor din PNR, a informațiilor referitoare la agenția de turism și la agentul din cadrul acesteia. Potrivit punctului 12 din anexa I la directivă, în spațiul rezervat înscrierii, sub forma unui text liber, a „mențiunilor cu caracter general” trebuie transferate în special informații referitoare la persoanele care însoțesc minorii la plecare și la sosire, precum și la agenții aeroportului.
- 25 Este evident că toate aceste date nu se încadrează în categoria pasagerilor aerieni definită la punctul 4 al articolului 3 din Directiva 2016/681. Acestea sunt de asemenea destinate să fie transferate de transportatorii aerieni către UIP ale statelor membre și să fie păstrate în cadrul acestora. În această privință, instanța de trimitere consideră că ansamblul acestor reglementări nu se limitează la strictul necesar în sensul jurisprudenței Curtii (a se vedea de asemenea Avizul 1/15 din 26

iulie 2017, EU:C:2017:592, punctul 141). În plus, pentru toți terții vizați, se pune problema modului în care trebuie să fie informați cu privire la prelucrarea datelor lor cu caracter personal în conformitate cu articolul 14 din Regulamentul general privind protecția datelor.

- 26 Potrivit punctului 17 din anexa I la Directiva 2016/681, datele din PNR ale pasagerilor aerieni care călătoresc împreună trebuie de asemenea să fie transferate și prelucrate. În ceea ce privește pasagerii înregistrați în PNR, acest lucru conduce la o dublă înregistrare, aceștia fiind oricum deja vizați, în calitate de pasageri aerieni, de prelucrarea datelor din registrul cu numele pasagerilor. Prin urmare, în speță este încălcat în mod grav principiul reducerii la minimum a datelor [a se vedea articolul 5 alineatul (1) litera (c) din RGDP].

Cu privire la a doua întrebare litera (d): minorii

- 27 În temeiul Directivei 2016/681, transportatorii aerieni sunt obligați să transmită datele din PNR ale tuturor pasagerilor, fără excepție, UIP ale statelor membre, astfel încât pasagerii aerieni minori sunt de asemenea vizați.
- 28 Prelucrarea datelor minorilor poate fi efectuată, pe de o parte, în scopul de acțiune cu titlu preventiv și/sau represiv împotriva minorilor (prezumați) implicați în terorism sau în infracțiuni grave și, pe de altă parte, pentru motive de protecție a minorilor, precum detectarea sau urmărirea penală a traficului de copii. Aceste două obiective distincte necesită reglementări diferențiate. Acest lucru este ilustrat de articolul 6 din Directiva 2016/680, potrivit căruia este necesar, în măsura posibilului, să se facă o distincție clară între datele cu caracter personal ale diferitor categorii de persoane vizate. O astfel de categorie care trebuie diferențiată este cea a persoanelor în privința cărora există motive serioase să se creadă că au săvârșit sau că urmează să săvârșescă o infracțiune [articolul 6 litera (a) din Directiva 2016/680] și victimele unei infracțiuni sau persoanele în privința cărora, în baza anumitor fapte, există motive să se creadă că persoanele respective ar putea fi victimele unei infracțiuni [articolul 6 litera (c) din Directiva 2016/680].
- 29 În măsura în care datele sunt colectate și prelucrate în scopul acțiunii represive sau preventive împotriva minorilor, este însă necesar să se țină seama de faptul că urmărirea penală întemeiată pe informații obținute din prelucrarea datelor din registrul cu numele pasagerilor nu poate fi începută decât în privința tinerilor care răspund penal. În această privință, Directiva 2016/681 depășește ceea ce este strict necesar, întrucât nu conține o limitare la datele minorilor care răspund penal.
- 30 În ceea ce privește colectarea și prelucrarea datelor din PNR în scopul protecției minorilor, trebuie să se țină seama de faptul că copiii și tinerii necesită o protecție specială. Acest aspect este precizat la articolul 24 din cartă, care le conferă drepturi fundamentale ale Uniunii proprii în vederea protecției lor speciale. Această nevoie de protecție specială se aplică și în ceea ce privește prelucrarea datelor lor cu caracter personal. În măsura în care colectarea și prelucrarea datelor din PNR ale pasagerilor aerieni minori au ca obiect prevenirea sau urmărirea

penală a unor infracțiuni îndreptate împotriva copiilor, reglementările Directivei 2016/681 par neadecvate în acest scop. Prelucrarea datelor din PNR urmărește detectarea, respectiv identificarea persoanelor suspectate. În acest scop, datele din PNR sunt comparate în mod automat cu bazele de date și criteriile prestabilite în vederea identificării persoanelor suspectate [a se vedea în acest sens articolul 6 alineatul (2) din Directiva 2016/681]. Or, în contextul protecției minorilor împotriva traficului de copii, datele minorilor nu sunt însă date ale unor suspecți, ci, dimpotrivă, date ale unor persoane care necesită protecție. Prin urmare, acestea ar trebui tratate în mod diferit. Necesitatea de a efectua comparații pe bază de modele nu există în cazul acestora. În această privință, rezultă că Directiva 2016/681 nu prevede norme suficient de nuanțate în ceea ce privește prelucrarea datelor din PNR ale pasagerilor aeriени minori.

Cu privire la a doua întrebare litera (e): datele API

- 31 Articolul 8 alineatul (2) din Directiva 2016/681 precizează că statele membre adoptă măsurile necesare pentru a se asigura că sunt de asemenea transferate către UIP datele în sens larg ale pasagerilor aeriени, astfel cum sunt definite la punctul 18 din anexa I la această directivă (datele API), incluzând tipul, numărul, țara de emisie și data expirării oricărui document de identitate, cetățenia, numele de familie, prenumele, sexul, data nașterii, compania aeriană, numărul zborului, data plecării, data sosirii, aeroportul de plecare, aeroportul de sosire, ora plecării și ora sosirii. În această privință, există numeroase suprapuneri între datele API și datele din PNR, care trebuie în orice caz transferate, precum data plecării prevăzute (punctul 3 din anexa I la Directiva 2016/681), numele (punctul 4 din anexa I la Directiva 2016/681) sau itinerariul complet de călătorie (punctul 7 din anexa I la Directiva 2016/681).
- 32 Această dublă prelucrare a datelor pasagerilor aeriени este contrară principiului reducerii la minimum a datelor consacrat în special de Directiva 2016/680. Acest principiu reiese, mai întâi, din articolul 4 alineatul (1) litera (c) din Directiva 2016/680, care prevede că datele cu caracter personal nu trebuie să fie excesive în ceea ce privește scopurile în care sunt prelucrate. Articolul 20 alineatul (1) din Directiva 2016/680 concretizează acest principiu în sensul că statele membre trebuie să prevadă adoptarea de către operator a unor măsuri care sunt destinate să pună în aplicare în mod eficient principiile de protecție a datelor, precum reducerea la minimum a datelor. În plus, articolul 20 alineatul (2) din această directivă prevede că sunt prelucrate numai date cu caracter personal care sunt necesare pentru fiecare scop specific al prelucrării.

Cu privire la a doua întrebare litera (f): temeiul juridic al modelelor

- 33 Conform articolului 6 alineatul (3) litera (b) din Directiva 2016/681, datele transferate de transportatorii aeriени către UIP din statele membre trebuie să fie comparate cu criteriile prestabilite (așa-numite „modele”). La articolul 6 alineatul (4) tezele a doua și a patra din Directiva 2016/681 se prevede că criteriile

prestabilite trebuie să fie personalizate, proporționale și specifice și că aceste criterii nu se pot întemeia în niciun caz pe rasa sau originea etnică, opiniile politice, religia sau convingerile filozofice, apartenența la un sindicat, starea de sănătate, viața sexuală sau orientarea sexuală ale unei persoane. Elaborarea modelelor este, conform articolului 6 alineatul (4) a treia teză din Directiva 2016/681, sarcina UIP din statele membre.

- 34 Astfel, conceperea pe fond a comparării pe bază de modele este lăsată în întregime în sarcina puterii executive a fiecărui stat membru. Acest lucru conduce în mod necesar la utilizarea unor modele diferite în diferitele state membre ale Uniunii și, prin urmare, pasagerii aerieni sunt supuși unor modele diferite în funcție de destinația călătoriei, care pot conduce la rezultate complet diferite.
- 35 Se ridică problema dacă o asemenea situație este conformă cu articolul 8 alineatul (2) și cu articolul 52 din cartă, precum și cu articolul 16 alineatul (2) TFUE. Conform articolului 8 alineatul (2) din cartă, asemenea date trebuie tratate în mod corect, în scopurile precizate și pe baza consimțământului persoanei interesate sau în temeiul unui alt motiv legitim prevăzut de lege. Potrivit articolului 52 alineatul (1) prima teză din cartă, orice restrângere a exercițiului drepturilor și libertăților recunoscute prin această cartă trebuie să fie prevăzută de lege. Conform articolului 16 alineatul (2) TFUE, Parlamentul European și Consiliul, hotărând în conformitate cu procedura legislativă ordinară, stabilesc normele privind protecția persoanelor fizice în ceea ce privește prelucrarea datelor cu caracter personal de către instituțiile, organele, oficiile și agențiile Uniunii, precum și de către statele membre în exercitarea activităților care fac parte din domeniul de aplicare a dreptului Uniunii.
- 36 Pentru a justifica ingerința în drepturile fundamentale ale Uniunii, este necesară nu numai existența unei reglementări legislative, ci și ca aceasta să fie suficient de precisă (a se vedea în acest sens Hotărârea din 21 decembrie 2016, AGET Iraklis, C-201/15, EU:C:2016:972, punctul 99). Justițiabilul trebuie să poată prevedea consecințele legii, înțelegându-se că o reglementare deschisă trebuie acceptată atunci când o reglementare mai precisă nu este posibilă pentru obiectul acesteia (Hotărârea din 20 mai 2003, Österreichischer Rundfunk și alții, C-465/00, C-138/01 și C-139/01, EU:C:2003:294, punctul 77).
- 37 Articolul 6 alineatul (4) din Directiva 2016/681 nu îndeplinește aceste cerințe. În ceea ce privește articolul 6 alineatul (4) a doua teză din această directivă, aceasta conține termeni imprecizi, prin care se oferă impresia unei concretizări a criteriilor care, în realitate, nu există. Articolul 6 alineatul (4) a treia teză din directivă lasă integral în competența statelor membre decizia esențială și de principiu privind stabilirea datelor ce trebuie utilizate la elaborarea criteriilor și modelelor destinate comparării automate. Or, această cerință nu este strict necesară ca urmare a obiectului reglementării. Ar fi fost pe deplin posibil ca legiuitorul european să menționeze anumite date sau criterii care să fie sau care să nu fie utilizate la elaborarea modelelor. În această privință, nici infracțiunile sau terorismul care au

loc în diferitele state membre, nici criteriile care permit identificarea suspectilor nu diferă de la un stat membru la altul.

- 38 Singurul mecanism de control al proporționalității modelelor dezvoltate de statele membre este prevăzut la articolul 6 alineatul (7) din Directiva 2016/681 coroborat cu articolul 5 din aceasta, potrivit cărora responsabilul cu protecția datelor are acces la toate datele prelucrate de către UIP. Cu toate acestea, conform articolului 5 alineatul (1) din directiva menționată, responsabilul cu protecția datelor este desemnat chiar de UIP, fiind, de regulă, angajat în cadrul acesteia, astfel încât independența acestuia nu este *a priori* asigurată (cu privire la independența autorității de supraveghere a protecției datelor, a se vedea Hotărârea din 9 martie 2010, Comisia/Germania, C-518/07, EU:C:2010:125 și Hotărârea din 16 octombrie 2012, Comisia/Austria, C-614/10, EU:C:2012:631).

Cu privire la a doua întrebare litera (g): durata de păstrare

- 39 Conform articolului 12 alineatul (1) din Directiva 2016/681, datele din PNR sunt păstrate pentru o perioadă de cinci ani. Potrivit celei de a doua teze a considerentului (25) al acestei directive, natura datelor din PNR și scopurile pentru care acestea sunt utilizate implică păstrarea lor pe o perioadă atât de îndelungată cât este necesar. Cu toate acestea, nu este furnizată nicio explicație cu privire la necesitatea unei perioade de păstrare de cinci ani.
- 40 Instanța de trimitere nu identifică motivul pentru care ar fi necesară o perioadă de păstrare atât de lungă. După ce pasagerii aerieni au făcut obiectul unui control înainte de intrarea lor prevăzută într-un stat membru sau înainte de plecarea lor dintr-un stat membru, în conformitate cu articolul 6 alineatul (4) prima teză din Directiva 2016/681, fără să fi fost identificate cu această ocazie elemente suspecte, nu există niciun motiv obiectiv care să permită să se considere că aceștia pot avea o legătură, fie și indirectă, cu fapte de terorism sau cu infracțiuni grave. Astfel, lipsește legătura suficientă între păstrarea datelor și obiectivele urmărite de Directiva 2016/681. Numai în cazul unor indicii concrete în sensul punerii în pericol a anumitor pasageri aerieni pare adecvată o stocare durabilă (a se vedea în acest sens Avizul 1/15 din 26 iulie 2017, EU:C:2017:592, punctul 204 și următoarele). În schimb, simpla posibilitate teoretică ca datele să poată fi la un moment dat relevante din punctul de vedere al securității nu ar trebui să fie suficientă pentru a justifica ingerința profundă în drepturile fundamentale reprezentată de păstrarea, pe o perioadă de mai mulți ani, a datelor cu caracter personal.
- 41 Curtea de Justiție a constatat deja în legătură cu păstrarea datelor – o altă formă de păstrare, fără un motiv și masivă, a datelor cu caracter personal – că o directivă care prevede o perioadă de păstrare de maximum 24 de luni nu limitează ingerința la strictul necesar (Hotărârea din 8 aprilie 2014, Digital Rights Ireland și alții, C-293/12 și C-594/12, EU: 2014: 238, punctul 63). Dacă cele 24 de luni prevăzute în ceea ce privește păstrarea datelor constituie deja o perioadă prea lungă, cu atât mai mult reprezintă o astfel de perioadă cei cinci ani prevăzuți în speță.

Cu privire la a doua întrebare litera (h): depersonalizarea

- 42 Potrivit considerentului (25) al Directivei 2016/681, așa-numita „depersonalizare” urmărește să asigure un nivel înalt de protecție a datelor. Acest lucru pare foarte incert. Așa-numita „depersonalizare” a datelor, prevăzută la articolul 12 alineatul (2) din directiva menționată, care trebuie să intervină după șase luni nu schimbă cu nimic caracterul disproporționat al duratei de păstrare.
- 43 Mai întâi, este necesar să se constate că definiția „depersonalizării” nu face parte din economia directivei și este înșelătoare. Este vorba pur și simplu despre o pseudonimizare a datelor în sensul articolului 3 punctul 5 din Directiva 2016/680. Aceasta diferă de o anonimizare prin faptul că, spre deosebire de aceasta din urmă, asocierea datelor cu o anumită persoană nu devine imposibilă în mod permanent și definitiv, ci este posibilă o re-personalizare [a se vedea în acest sens articolul 12 alineatul (3) din Directiva 2016/681]. Prin urmare, nu este clar motivul pentru care nu este utilizată noțiunea de pseudonimizare, precum în Directiva 2016/680. Dar, ca urmare a caracterului său reversibil, o pseudonimizare reduce mult mai puțin intensitatea ingerinței în dreptul fundamental decât o veritabilă anonimizare.
- 44 În plus, trebuie să se țină seama de articolul 4 alineatul (1) litera (e) din Directiva 2016/680. Potrivit acestei dispoziții, datele cu caracter personal sunt păstrate într-o formă care permite identificarea persoanelor vizate pe o perioadă care nu depășește perioada necesară îndeplinirii scopurilor pentru care sunt prelucrate datele respective. În cazul așa-numitei depersonalizări, prevăzute la articolul 12 alineatul (2) din Directiva 2016/681, o identificare a persoanei vizate rămâne posibilă pe toată durata de păstrare de cinci ani, astfel cum demonstrează articolul 12 alineatul (3) din Directiva 2016/681, care reglementează (re)dezvăluirea după expirarea perioadei de șase luni. Acest lucru nu pare să fi fost indispensabil în scopurile Directivei 2016/681 și nici nu a fost motivat de legiuitorul Uniunii.

Cu privire la a doua întrebare litera (i): informare după re-personalizare

- 45 În Directiva 2016/681 nu există nicio reglementare care să prevadă că persoanele vizate ar trebui să fie informate atunci când datele lor păstrate de UIP ale statelor membre sunt re-personalizate în conformitate cu articolul 12 alineatul (3) din această directivă. Se precizează numai că re-personalizarea trebuie să fie aprobată de o „autoritate judiciară” sau de o altă autoritate națională [articolul 12 alineatul (3) litera (b) din Directiva 2016/681].
- 46 În Avizul său referitor la Acordul UE-Canada, Curtea de Justiție a arătat deja că, deși acest acord preconizat prevedea că pasagerii aerieni trebuiau să fie informați, prin intermediul unui site de internet, cu privire la prelucrarea generală a datelor lor în cadrul controalelor de securitate și al controalelor la frontieră, această informare generală nu le dă posibilitatea de a ști dacă datele lor au fost utilizate în afara acestor controale de către autoritățile competente (Avizul 1/15 din 26 iulie 2017, EU:C:2017:592, punctul 223). În continuare, în Avizul Curții de Justiție se

menționează textual: „Prin urmare, în cazurile [...] în care se prezintă elemente obiective care justifică o astfel de utilizare și care necesită o autorizație prealabilă din partea unei autorități judiciare sau a unei entități administrative independente, este necesară o informare individuală a pasagerilor aerieni. Această situație se regăsește în cazurile în care datele PNR ale pasagerilor aerieni sunt comunicate către alte autorități publice sau către particulari.” (Avizul 1/15 din 26 iulie 2017, EU:C:2017:592, punctul 223).

- 47 Instanța de trimitere consideră că această apreciere a Curții poate fi transpusă Directivei 2016/681 și, în consecință, este de părere că persoanele interesate trebuie să fie informate individual cu privire la re-personalizarea datelor lor. Potrivit instanței de trimitere, în cazul în care Curtea ar considera că o informare imediată a persoanelor interesate cu privire la re-personalizare ar putea aduce o atingere prea importantă obiectivului urmărit de prevenire, de detectare, de investigare și de urmărire penală a infracțiunilor de terorism și a infracțiunilor grave, ar fi necesară o informare a persoanelor interesate cel târziu în momentul în care nu mai există riscul de a compromite obiectivul re-personalizării, de exemplu ca urmare a încheierii măsurilor de investigare.
- 48 De asemenea, în temeiul articolului 47 din cartă, persoana interesată are dreptul la o reexaminare în fața unei instanțe judecătorești independente și imparțiale, constituită în prealabil prin lege, iar nu de o „autoritate judiciară”. Or, în speță, orice cale de atac este exclusă.

Cu privire la a treia întrebare: transferul către state terțe

- 49 Conform articolului 11 alineatul (1) din Directiva 2016/681, datele din PNR și rezultatele prelucrării acestor date pot fi transferate unui stat terț, de la caz la caz, dacă sunt îndeplinite condițiile prevăzute la articolul 13 din Decizia-cadru 2008/977/JAI, dacă transferul este necesar în scopul acestei directive, dacă țara terță este de acord să transfere datele unei alte țări terțe doar în cazul în care acest lucru este strict necesar în scopul directivei menționate și doar dacă statul membru respectiv autorizează acest lucru în mod expres, iar condițiile prevăzute la articolul 9 alineatul (2) din directiva menționată sunt îndeplinite.
- 50 Articolul 11 alineatul (2) din Directiva 2016/681 conține o excepție de la această cerință, prevăzând că, în pofida articolului 13 alineatul (2) din Decizia-cadru 2008/977/JAI (în prezent, articolul 38 din Directiva 2016/680), transferurile de date din PNR fără consimțământul prealabil al statului membru de la care sunt obținute datele este permis în circumstanțe excepționale, și anume atunci când acest transfer către statul terț este indispensabil pentru a face față unei amenințări precise și reale, având legătură cu infracțiuni de terorism sau cu infracțiuni grave, la adresa unui stat membru sau a unui stat terț, iar consimțământul prealabil nu poate fi obținut în timp util.
- 51 Întrucât prin comunicarea lor către state terțe, autoritățile publice ale acestor state primesc acces la datele din PNR, toate principiile referitoare la utilizarea acestor

date, care urmăresc să asigure proporționalitatea atingerilor aduse drepturilor fundamentale legate de acestea și un nivel adecvat de protecție a datelor cu caracter personal, trebuie să se aplice și statelor terțe. În această privință, Curtea de Justiție a precizat, în Avizul său privind Acordul UE-Canada, că transmiterea de date cu caracter personal din Uniune către o țară terță nu este admisibilă decât în cazul în care această țară asigură un nivel de protecție a libertăților și a drepturilor fundamentale echivalent în esență cu cel garantat în cadrul Uniunii. Astfel se urmărește să se evite eludarea nivelului de protecție prevăzut de acest acord prin transferuri de date cu caracter personal către alte țări terțe și să se garanteze continuitatea nivelului de protecție oferit de dreptul Uniunii (Avizul 1/15 din 26 iulie 2017, EU:C:2017:592, punctul 214). Pe baza acestor observații, Curtea a concluzionat că transmiterea datelor cu caracter personal către o țară terță nu este permisă decât dacă există fie un acord între Uniune și țara terță în cauză echivalent cu Acordul UE-Canada, fie o decizie a Comisiei în temeiul articolului 25 alineatul (6) din Directiva 95/46 [în prezent articolul 45 alineatul (3) din RGDP] prin care să se constate că respectiva țară terță asigură un nivel de protecție adecvat în sensul dreptului Uniunii și care să includă autoritățile către care se preconizează transferul datelor din PNR (Avizul 1/15 din 26 iulie 2017, EU:C:2017:592, punctul 214).

- 52 Aceste condiții sunt nesocotite de articolul 11 din Directiva 2016/681. Articolul 11 alineatul (1) litera (a) din această directivă face trimitere la articolul 13 din Decizia-cadru 2008/977/JAI. Această decizie-cadru a fost abrogată prin Directiva 2016/680. Trimiterile la decizia-cadru se interpretează în prezent ca trimiteri la Directiva 2016/680 – a se vedea articolul 59 din această directivă. Articolului 13 din Decizia-cadru 2008/977/JAI, abrogată, corespund în esență articolelor 35-38 din Directiva 2016/680.
- 53 Conform articolului 35 alineatul (1) litera (d) din Directiva 2016/680, transferul de date către un stat terț poate avea loc numai sub rezerva adoptării de către Comisie a unei decizii privind caracterul adecvat, în temeiul articolului 36 din această directivă sau, sau, în absența unei astfel de decizii, a existenței unor garanții adecvate în sensul articolului 37 sau, în absența unei asemenea decizii sau a unor asemenea garanții, a existenței situații specifice prevăzute la articolul 38. În această privință, trimiterea din cadrul articolului 11 alineatul (1) litera (a) din Directiva 2016/681 la articolul 13 din Decizia-cadru 2008/977/JAI și, prin urmare, la articolul 35 din Directiva 2016/680 nu garantează un nivel adecvat de protecție a datelor în statul terț, permițând, prin trimiterea și la articolul 38 din Directiva 2016/680, transferul datelor din PNR către state terțe, chiar în lipsa unei decizii de adecvare sau a unor garanții adecvate. Aceasta în special deoarece noțiunea de situație specifică în sensul articolului 38 din Directiva 2016/680 este definită într-un sens foarte larg. Astfel, această dispoziție permite transferul de date din PNR către țări terțe fără un nivel adecvat de protecție a datelor, atunci când acest lucru este necesar într-un caz individual în scopurile stabilite la articolul 1 alineatul (1) din Directiva 2016/680 (prevenirea, investigarea, detectarea sau urmărirea penală a infracțiunilor sau executarea unei pedepse, inclusiv protecția și prevenirea riscurilor pentru siguranța publică) sau pentru constatarea, exercitarea sau

apărarea unui drept în instanță privind scopurile stabilite la articolul 1 alineatul (1) – a se vedea articolul 38 alineatul (1) literele (d) și (e) din Directiva 2016/680.

Cu privire la a patra întrebare: preferințe culinare în spațiul rezervat înscrierii textului liber

- 54 În conformitate cu articolul 6 alineatul (4) a patra teză din Directiva 2016/681, criteriile de comparare automatizată a datelor din PNR de către UIP din statele membre nu se pot întemeia în niciun caz pe rasa sau originea etnică a unei persoane, opiniile sale politice, religia sau convingerile sale filozofice, apartenența la un sindicat, starea sa de sănătate, viața sexuală sau orientarea sexuală.
- 55 Totuși, această dispoziție conține doar o declarație de intenție, care este contracarată în special de punctul 12 din anexa I la Directiva 2016/681. Astfel, prin intermediul spațiului destinat înscrierii, sub formă de text liber, a „mențiunilor cu caracter general”, care trebuie transferate către UIP în mod obligatoriu, fără excepție, poate fi transferată către UIP și utilizată de acestea o multitudine dificil de cuantificat de informații, în special date deosebit de sensibile. Astfel, prin intermediul acestui spațiu destinat înscrierii unui text liber, ar putea fi comunicat, de exemplu, faptul că un pasager a dorit să mănânce cușer sau halal. Totuși, această informație permite să se deducă anumite concluzii cu privire la convingerile religioase ale persoanei în cauză, astfel încât este vorba despre niște date deosebit de sensibile în sensul menționat anterior.

Cu privire la a cincea întrebare: informarea efectuată de transportatorul aerian

- 56 Conform articolului 13 alineatul (3) din Directiva 2016/681, această directivă nu aduce atingere aplicabilității Directivei 95/46 în ceea ce privește prelucrarea datelor cu caracter personal de către transportatorii aerieni, în special obligația acestora de a lua măsuri tehnice și organizatorice adecvate pentru a proteja securitatea și confidențialitatea datelor cu caracter personal. Articolul 21 alineatul (2) din Directiva 2016/681 precizează de asemenea că nu trebuie afectată aplicabilitatea Directivei 95/46 în ceea ce privește prelucrarea datelor cu caracter personal de către transportatorii aerieni.
- 57 Directiva 95/46 a fost înlocuită de Regulamentul general privind protecția datelor [a se vedea articolul 94 alineatul (2) din Regulamentul general privind protecția datelor, potrivit căruia trimerile la Directiva 95/46 se interpretează ca trimeri la Regulamentul general privind protecția datelor).
- 58 În conformitate cu articolul 13 din Regulamentul general privind protecția datelor, în cazul colectării datelor cu caracter personal, informațiile menționate în cadrul acestora trebuie furnizate persoanelor vizate. Noțiunea de „date cu caracter personal” este definită la articolul 4 punctul 1 din Regulamentul general privind protecția datelor. Colectarea de către transportatorii aerieni a datelor din PNR ale pasagerilor aerieni și ale terților vizați constituie o colectare de date cu caracter

personal în acest sens, astfel încât articolul 13 din Regulamentul general privind protecția datelor este în speță aplicabil transportatorilor aerieni.

- 59 Instanța de trimitere consideră că, ținând seama de gravitatea atingerilor aduse drepturilor fundamentale pe care le implică prelucrarea datelor din PNR, trebuie aplicate criteriile stricte în ceea ce privește obligațiile de informare.
- 60 Potrivit instanței de trimitere, transportatorilor aerieni le revine obligația de a informa persoanele vizate în temeiul articolelor 13 și 14 din Regulamentul general privind protecția datelor, în caz contrar apărând o lacună care ar fi incompatibilă cu articolele 7 și 8 din cartă. Pentru acest motiv, ar fi necesar ca transportatorii aerieni să informeze în mod explicit pasagerii aerieni cu privire la toate datele din PNR colectate de aceștia, despre intenția comunicării lor către UIP din statele membre și despre prelucrarea ulterioară a datelor în aceste state, inclusiv cu privire la perioada de păstrare de cinci ani și la drepturile concrete ale persoanelor vizate. Astfel, în lipsa acestor informații, pasagerii aerieni în cauză vor fi cu greu în măsură să își exercite drepturile care le revin în calitate de persoane vizate. Or, Directiva 2016/681 nu conține dispoziții în această privință.
- 61 Curtea a precizat deja, în Avizul său privind Acordul UE-Canada, că, pentru a garanta aceste drepturi, este necesar ca pasagerii aerieni să fie informați cu privire la transferul datelor lor PNR către Canada și cu privire la utilizarea acestor date de îndată ce acest lucru nu mai poate afecta anchetele desfășurate de autoritățile publice menționate în acordul preconizat. Astfel, această comunicare este, de fapt, necesară pentru a le permite pasagerilor aerieni să își exercite drepturile de a solicita accesul la datele PNR care îi privesc și, dacă este cazul, rectificarea acestora, precum și de a introduce o cale de atac efectivă în fața unei instanțe, conform articolului 47 primul paragraf din cartă (Avizul 1/15 din 26 iulie 2017, EU:C:2017:592, punctul 220).
- 62 Cu titlu de exemplu al informării insuficiente a pasagerilor de către transportatorii aerieni ar fi menționate, în speță, informațiile furnizate de operatorul de transport aerian utilizate de reclamant. Informațiile furnizate de Lufthansa AG pe site-ul său internet (<https://www.lufthansa.com/xx/de/informationen-zum-datenschutz>, accesat ultima dată la 11 mai 2020) sunt următoarele:

„Cine este persoana responsabilă?”

Deutsche Lufthansa [...] vă informează în continuare cu privire la prelucrarea datelor dumneavoastră cu caracter personal [...]

[...]

Cui mă pot adresa?

În cazul în care [...] aveți întrebări cu privire la protecția datelor [...], vă contactați să contactați responsabilul nostru pentru protecția datelor:

[...]

În temeiul căror [...] angajamente prelucrăm datele dumneavoastră?

Prelucrăm datele pasagerilor aerieni în temeiul obligațiilor prevăzute de lege în temeiul articolului 6 alineatul (1) prima teză litera (c) din Regulamentul general privind protecția datelor:

În măsura în care avem obligația legală de a prelucra date cu caracter personal pentru a [...] îndeplini cerințe în materie de securitate [...]

Transferuri către autoritățile competente pentru controlul intrării pe teritoriu:

- *în temeiul acordului privind datele din registrul cu numele pasagerilor încheiat între UE și S.U.A., respectiv Canada*
- *în temeiul Legii germane privind datele din registrul cu numele pasagerilor*
- *API* (Advance Passenger Information) – transfer de date în măsura în care suntem obligați să participăm la activități de control în domeniul turismului internațional.*

**Datele din zona de citire automatizată a pașaportului sau a cărții de identitate*

Primiți informații suplimentare de la autoritățile competente.

[...]

Cine primește datele dumneavoastră?

[...] Datele Dvs. pot fi comunicate următoarelor categorii de destinatari:

[...]

organisme și administrații publice, de exemplu în temeiul normelor privind intrarea pe teritoriu sau activitățile polițienești și de investigare.

În cadrul acestora, este posibil ca datele cu caracter personal să fie transferate către țări terțe sau către organizații internaționale. În vederea protecției dumneavoastră și a protecției datelor dumneavoastră cu caracter personal, în cadrul unor astfel de transferuri sunt prevăzute garanții în conformitate cu condițiile prevăzute de lege.

Atunci când aceste transferuri nu au un temei legal sau sunt efectuate către o țară pentru care nu există o decizie privind caracterul adecvat adoptată de

Comisia Europeană, vom utiliza clauzele contractuale tip ale Uniunii Europene.

Care sunt drepturile care vă revin în materie de protecție a datelor cu caracter personal?

Un aspect important pentru Lufthansa este asigurarea unor procedee de prelucrare proprii echitabile și transparente. Prin urmare, pentru noi este important ca, atunci când sunt îndeplinite condițiile legale aplicabile, persoanele vizate să poată exercita, pe lângă dreptul de opoziție, următoarele drepturi:

Dreptul de acces – articolul 15 din Regulamentul general privind protecția datelor

Dreptul la rectificare – articolul 16 din Regulamentul general privind protecția datelor

Dreptul la ștergerea datelor („dreptul de a fi uitat”) – articolul 17 din Regulamentul general privind protecția datelor

Dreptul la restricționarea prelucrării – articolul 18 din Regulamentul general privind protecția datelor

Dreptul la portabilitatea datelor – articolul 20 din Regulamentul general privind protecția datelor

Dreptul de opoziție – articolul 21 din Regulamentul general privind protecția datelor

[...]”

- 63 Aceste informații ar putea fi insuficiente și înșelătoare. Astfel, în special, mențiunea potrivit căreia, în ceea ce privește datele API, ar fi vizată numai zona de citire automatizată a pașaportului sau a cărții de identitate, este în mod vădit incompletă. Astfel, în conformitate cu punctul 18 din anexa I la Directiva 2016/681, datele API, în măsura în care sunt colectate, inclusiv, printre altele, numărul zborului, data plecării, data sosirii, aeroportul de plecare, aeroportul de sosire, ora plecării și ora sosirii, trebuie transferate, așadar în niciun caz doar zona de citire tehnică din documentele de identitate. Pe de altă parte, nu se face nicio referire la Directiva 2016/681, ci numai la FlugDaG. În plus, nu se face nicio referire la conținutul Directivei 2016/681 sau al FlugDaG. Astfel, înainte de rezervarea unui zbor, pentru persoanele în cauză nu sunt transparente: autoritatea care este UIP a statului membru respectiv, modul în care se poate adresa acesteia, modul exact în care datele din PNR sunt prelucrate de aceasta sau durata păstrării de către aceasta a datelor lor din PNR. În această privință, informarea pasagerilor efectuată de Lufthansa nu îndeplinește cerințele articolului 13 din Regulamentul

general privind protecția datelor; pentru a nu mai menționa celelalte persoane, ale căror date trebuie de asemenea notificate.

DOCUMENT DE LUCRU